

עין משפט
נר מצוה

קָה א ב מ״י פ״ג: מהל' מלוה וזה הלכה נח סמך עשין דל' טו"ע ח"מ פ' נד סעיף ב': קו ג מ״י שם הל' א וסמך שם טו"ע ח"מ פ' מג סעיף ו':

קו ד מ״י שם הל' ב טו"ע שם סעיף יב':

קח ה מ״י שם הל' ז

טו"ע שם ספרי יג': קכ ו מ״י שם הלכה ז טו"ע שם ספרי נד':

רבינו גרשום

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר דעלמא. מאוחר דעלמא. דאין כתוב בו כן: ר' יהודה לטעמי' דאמר אין כותבין שובר. אלא מחליף השטר או מחזיר כשנפרע כולו כיוון דאין כותבין שובר אע"ג דמאוחר הוא השטר לא נפיק מיניה חורבא. משום דמחזיר השטר עצמו ללוה בשעת פרעונו: ורבי יוסי לטעמיה דאמר כותבין שובר, ולא מחזיר השטר עצמו הלכך האי שטר מאוחר פסול הוא משום דנפיק חורבא דפרע כליה וזווי ביני ביני בטבת: והכי מילי אפלגא. דשאל פרע לו אלא פלגא מחצית הממון כותבין שובר ומניחין השטר שלם ביד המלוה מאי טעמא דאמרינן לעיל מפני שני דברים אמרו כותבין שובר אחד כדי כר': אבל אכוליה. אי פרע ליה כל השטר לא כתיב שובר אלא מחזיר לו השטר עצמו: ואתא לקמייה דר' חנינא בר פפי. לדינא: אמר ליה. ר' אבא שהיה לוח: הא רב ושמואל דאמרי תרווייהו אין כותבין שובר. ואם לא תתורין לי שטר עצמו לא אתן הפרעונו: אמר ליה ר' חנינא בר פפי לר' אבא הא המייתית ראיא מרב ושמואל כל כך חזו חביבין עלינו דמאן יתוב לן מעפריהו ומילין עינין מינייהו מרב חביבות. ברם הא ר' יוחנן וריש לקיש דאמרי כותבין ומצינו למיטכך עליוהו וזיל פרע ליה. דאי ס"ד אין אינו מחזיר לו את השטר כותבין שובר. אלא אם כן אבד שטרו של זה שטרו יוכל להחזירי לו. יאכל הלה. הלה ממונו של מלוה וחדי: מתקיף לה אביי. ואם כותבין שובר ואבד שוברי ויעיז הלה את שטרו ויחזירי ויבנה ממנו לפי שנאבד שוברי ויאכל ממנו ושלן לזה פעם שניה וחדי: א"ל רבא אין. ודאי כותבין שובר שאם נאבד השטר שפרע שאע"ג דאיכא למיחש דלא נאבד (ומעידין) אפ"ה כותבין משום דעבד לזה לאיש מלוה ודין כן ודין כן צריך לפרוע לו: ומתרמי ליה וזווי ביני ביני. בתמו חבין ליה מיניה. כלומר פריק לארעיה מיניה. לענין הלוואה קסבר אין כותבין שובר אלא צריך להחזיר לו השטר עצמו ושוב שהחזירו אין יכול להוציא אכל בשטרי מקח וממכר און נוהג שובר ולא מצי למימר ליה אי לא כתבתי לו שובר לא פריקא לארעאי ולדוקת מה איכפת לו אם לא יפדנה: והא האדינא. גבי שטר הלוואה כתבין מאוחרין וכתבין תברא ולא חיישין לרלמא מפיק לשטר והדר טריף:

אמר ליה. היינו בתר דתיקין ר' אבא הא תקנתא דאמר לספרא כי כתביתו שטרא מאוחר כתבי הכי וכו' דכיון דכתיב ביה דלא בזמנא איכתב אלא מאוחר ההו להכי לא מצי גבי ביה זימנא אחרימי דאמינן שמא זמנו נכתב אחר הפרעון הלכך כותבין שובר דליכא למיחש מידי: אי ידעיתו זימניה דההיא שטרא כתבו. בתברא שטר פלוני זמנו בכך וכך נפרע ואי לא ידעיתו זמן השטר כתבו לתברא בלא זמן סתם דכל אימת דמפיק הא שטרא בתר הכי והאי מפיק ליה לתברא מרע לשטרא דכיון דאין בו זמן י"ל אחר זמן של שטר זה פרע לך ז':

קעא:

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא. שמינע עונתו ביום חול ולא יודע אם מאוחר אם לאו: ונפיק מיניה חורבא. אליבא דר' יוסי כדמפרש

וואזיל. ויש מפרשים א"ר פדת הכל מודים שאם הוזקקנו כו' שכן כמזב בתוך השטר הוזקקנו לעונתו של שטר ונמנאלת כו' וכל זה דכתב בשטר לדעת כן נכתב שיצינו שאין ישראל כותבין בשבת וידעו שהוא מאוחר לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא שכתוב בו זמנו בשבת או בעשרה בתשרי ולא חזר וכתב בו הוזקקנו לעונתו של שטר כו' וכל זה הצל ולילנות הוא חדא דהכי הוה ליה למימר אמר ר' פדת הכל

מתקיף לה אביי. (ט) נראה לר"י דקבלה מרצא וכן הא דלמרי' בסוטה (דף ז: ושם ד"ה אמר) על משנה שוצרת כתובתה ויואלת ש"מ כותבין שוצר אמר א"בי תני מוקרעת נראה דליחויא הוא דמההיא ליכא למשמע מיניה^[א] דהא בשמעתא דהטוען אחר מעשה ב"ד פרק שנים אוחזין (ב"מ דף קז: ושם ד"ה הוציאה) משמע דס"ל דכותבין שוצר: **בתר דאמר ליה רב ספרא לספריה כי כתביתו האי תברא כו'**. שמה היו^[ב] שוכחין לכתוב האי שטרא כו' ע"כ כתבו זה: ^אאי

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא דרבי יהודה לטעמיה דאמר^[ב] אין כותבין שובר ולא נפיק מיניה חורבא ורבי יוסי לטעמיה דאמר כותבין שובר ונפיק מיניה חורבא אמר רב הונא בריה דרב יהושע אפילו למ"ד כותבין שובר הני מילי אפלגא אבל אכוליה לא ולא היא^[ב] ^[א]אפי' אכוליה כתבינן כ"י הא דרב יצחק בר יוסף הוה מסיק ביה זווי ברבי אבא אתא לקמיה דרבי חנינא בר פפי אמר ליה הב לי זוויי אמר ליה הב לי שטראי ושקול זוזך אמר ליה שטרך אירכס לי אכתוב לך תברא אמר ליה הא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין כותבין שובר אמר^[ג] מאן יהיב

לן מעפריה דרב ושמואל רמינן בעיינין הא רבי יוחנן והא ריש לקיש דאמרי תרוייהו כותבין שובר וכן כי אתא רבין אמר ר' אילעא כותבין שובר ומסתברא^[ג] דכותבין שובר דאי סלקא דעתא אין כותבין שובר אבד שטרו של זה יאכל הלה וחדי מתקיף לה אביי ואלא מאי כותבין שובר אבד שוברו של זה יאכל הלה וחדי א"ל רבא^[ג] אין יעבד לזה לאיש מלוה^[ג] תנן התם ישטרי חוב המוקדמין פסולין יוהמאוחרין כשרין א"ר המנונא לא שנו אלא שטרי הלוואה אבל שטרי מקח וממכר יאפילו מאוחרין נמי פסולין מ"ט זימנין דמזבין ליה ארעא בניסן וכתיב ליה^[ט] בתשרי ומתרמי ליה זווי ביני ביני וזבין ליה מיניה וכי מטי תשרי מפיך ליה ואמר ליה הדר זבנתה מינך אי הכי שטרי הלוואה נמי זמנין דיוזין בניסן וכתיב ליה שטרא בתשרי ומתרמי ליה זווי ביני ביני ופרע ליה ואמר ליה הב לי שטראי וא"ל אירכס לי וכתיב ליה תברא וכי מטי זמניה מפיך ליה וא"ל^[ט] הני השתא הוא דיופת מינאי קסבר אין כותבין שובר אמר ליה רב יימר לרב כהנא ואמרי לה רב ירמיה מדיפתי לרב כהנא^[ט] והאידנא^[י] דכתבינן שטרי מאוחרין וכתבינן תברא (אמאי קעבדינן הכי א"ל) בתר דאמר להו ר' אבא לספריה כי כתביתו שטר מאוחר כתבו הכי שטרא דגן לא בזמניה כתבניה אלא אחרנוהו וכתבנוהו א"ל רב אשי לרב כהנא^[ט] והאידנא דלא קא עבדינן הכי בתר דאמר ליה רב ספרא לספריה כי כתביתו הני תברי אי ידעיתו זימנא דשטרא כתבו אי לא כתבו סתמא ידכל אימת דנפיק לרעיה אמר ליה רבינא לרב אשי ואמרי לה רב אשי לרב כהנא והא

שביעית: **המוקדמים פסולין**. שכתבוהו באלחד ובתוך השטר הקדימו וכתבו בו באלחד בניסן פסולין דלתי למיטרף לקוחות שלא כדין ואפי' מומן שני לא גובה כדאמרינן באלוה נשך (ב"מ דף עב.) ר' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן גזירה שמא יגבה מומן ראשון אלל מוקדמין בענין זה שנכתב בו באלחד בניסן ובאלחד בניסן כתבוהו ולא לזה עד תשרי דלתא למיטרף לקוחות שלא כדין דמינסן ועד תשרי בזה נחלקו בפרק שנים אוחזין[ג]ז"מ[יג]. רב אשי^[ג] מוקי לה בשטרי הקנאה וא"בי אמר עדיז בתחומיו זמין לו ומיום כתיבת השטר שיעבד נפשיה והלכך כשר: **והמאוחרים כשרין**. שכתבוהו באלחד בניסן וכתבו בתוך השטר באלחד באליר וכ"ש אם לזה בניסן ולא נכתב עד אליר דכשר שהרי מחל לו שעבוד של חש שעבד: **אמר רב המנונא לא שנו**. דמאוחרים כשרים אלא בשטרי הלוואה כדאמרן לעיל ר' יהודה לטעמיה דלמר אין כותבין שובר **ואלא נפיק מיניה חורבא** ורב המנונא ס"ל אין כותבין שובר כדמתרין לקמן הלכך ליכא למיחש למידי: **אלב בשטרי מקח וממכר אפי' מאוחרים פסולים**. דומנין דמוזין ראובן ארעא לשמעון בניסן על מנת שאם יגיע לדמים יחזירנה לו וכשכתב שטר מקנה כתב בו ראובן מכר שדה לשמעון בתשרי וחזר ראובן ולקח שדהו משמעון בתמזו וכששאל שטר מקנה אמר ליה שמעון אירכס לי ואפילו למ"ד אין כותבין שובר הכא מודה דמה יפסיד שמעון אם לא יפדה ראובן שדהו הלכך אפילו אם יכתוב לו שמעון לראובן שובר שפדה שדהו בתמזו יחזור שמעון ויוציא שטרו הכתוב בתשרי ויאמר אחר שפדית חזרתי ולקחתי ממך והא שטרא: א"ה שטרי הלוואה נמי כו'. כדאמרן לעיל אליבא דר' יוסי דפסיל שטר מאוחר משום הך חורבא: **קסבר רב המנונא אין כופצין שוצר**. הלכך מאוחרין כשרין כדאמרן אליבא דר' יהודה: ^[ט]**האידנא כתבינן שטרי מאוחרין וכתבינן תברא**. ולא חיישין לחורבא דנפיק מיניה לר' יוסי לעיל: **אמר ליה בטר דאמר לכו ר' אבא לספריה כו'**. ליכא למיחש מידי דכיון דכתוב בתוך השטר שהוא מאוחר הרי הוא כשטר שכתוב בו זמנו בשבת ועשרה בתשרי דלכשרינא לעיל [ע"א] צין לר' יהודה צין לר' יוסי דכיון דידעינן ביה בשטר שהוא מאוחר לא אתי לידי חורבא ושוצור מוכיח עליו שהוא פרוע והאי דקדים ליה שובר היינו משום דשטר מאוחר כתבוהו כמו שכתבו בתוכו און סהדי איחרנוהו ואפי' ר' יוסי בזה מכשר: א"ל רב אשי לרב כהנא^[ט] **האידנא לא עבדינן הכי**. אלא כתבינן שטר מאוחר וכתבינן תברא ולא כתבינן בתוך השטר איחרנוהו ואפ"ה לא חיישין לחורבא דר' יוסי: **אדכרסון זמנא דשטרא כסונו**. בתוך השוצר פלוני פרע לפלוני חוב פלוני כך וכך של אותו השטר שכתוב בו זמן פלוני ואז לא יוכל לרמות שאפי' כתב את השטר מאוחר הרי השוצר מוכיח עליו דהוא פרוע: ואי לא. אדכרתון זמן הכתוב בשטר כתבו השוצר סתמא שלא יהא כתוב שום זמן בשוצר אלא סכום המעות שהיו כתובין בשטר כותבין בשוצר כדי היכי דכל אימת דנפק השטר שכתבו בו סכום ממון כזה לזרעיה השוצר לא שגא אם השטר קודם לשוצר לא שגא מאוחר הימנו דהא תברא סתמא כתוב. ומעתה לריך המלוה לזירה שלא ילוה עוד ללוה הזה כסכום ממון הכתוב בשוצר דהא תברא מרע ליה ואם הלווה כסכום ממון ההוא הוא ניהו דלפסיד אנפשיה: והאידנא

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא. אליבא דר' יוסי כדמפרש וואזיל. ויש מפרשים א"ר פדת הכל מודים שאם הוזקקנו כו' שכן כמזב בתוך השטר הוזקקנו לעונתו של שטר ונמנאלת כו' וכל זה דכתב בשטר לדעת כן נכתב שיצינו שאין ישראל כותבין בשבת וידעו שהוא מאוחר לא נחלקו אלא בשטר מאוחר בעלמא שכתוב בו זמנו בשבת או בעשרה בתשרי ולא חזר וכתב בו הוזקקנו לעונתו של שטר כו' וכל זה הצל ולילנות הוא חדא דהכי הוה ליה למימר אמר ר' פדת הכל מודים שאם כתב בו הוזקקנו כו' ועוד כיון דכתב זמנו בשבת למה לי למכתב הוזקקנו כו' הא ממילא אנו יודעין שלא נכתב ביום השבת וביום הכפורים ומאוחר הוא כדפי' לעיל: דרבי יסודס. דמכשיר לטעמיה דלמר אין כותבין שוצר הלכך לא חייש צין מאוחר לכשנכתב בזמנו לעולם אינו פורע עד שיקח השטר ויקרענו וכיון שנקרע השטר לא חייש למידי: **ור' יוסי**. דפוסל המאוחר: **לטעמיה דלמר כופצין שוצר**. היכא דפרע מקלמ חובו וה"ה היכא דפרע כל חובו וטוען מלוה אירכס שטרי כדמפרש לקמן כותבין שוצר ונותנין ללוה להודיע שפרע כל חובו והלכך האלי שטר מאוחר פסול הוא כו' ^[ז]: **ואמר ליה אירכס לי**. וה"ה בלא אירכס היכא דפרע חצי חובו וכתבו שוצר ללוה יכול המלוה להוציא אחרי כן שטר חובו שכתוב זמנו אחר זמן השוצר ויאמר ממון אחר הוא זה שלית ממני אחרי כן ויגבה כל חובו משלם שהרי אין ידוע שהוא מאוחר אלב שטר שכתוב זמנו בשבת ועשרה בתשרי לא מצי למימר השתא הוא דיופת מינאי: **אמר רב הונא בריה דרב יהושע כו'**. מלתא בלפיי נפשיה היא. הני מילי פלגא פן יחזור המלוה ויתבע כל חובו אלל אכוליה חוביה לא דמלוה אפסיד אנפשיה שלא נוהר לשמור את שטרו: **ומסתברא דכופצין שוצר**. אכוליה חוב היכא דאירכס שטרא: **יאכל הנה וחדי**. בתמיה. ישמח בלכילת ממון אחרים חנם: **עבד לזה לאיש מלוה**. מוטב שיהא טורח ודלגת שמירת שטר מוטל על הלוה יותר מן המלוה: **סנן הסס**. בסדר זרעים בפרק אחרון דמסכת

דלתי למיטרף לקוחות שלא כדין ואפי' מומן שני לא גובה כדאמרינן באלוה נשך (ב"מ דף עב.) ר' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן גזירה שמא יגבה מומן ראשון אלל מוקדמין בענין זה שנכתב בו באלחד בניסן ובאלחד בניסן כתבוהו ולא לזה עד תשרי דלתא למיטרף לקוחות שלא כדין דמינסן ועד תשרי בזה נחלקו בפרק שנים אוחזין[ג]ז"מ[יג]. רב אשי^[ג] מוקי לה בשטרי הקנאה וא"בי אמר עדיז בתחומיו זמין לו ומיום כתיבת השטר שיעבד נפשיה והלכך כשר: **והמאוחרים כשרין**. שכתבוהו באלחד בניסן וכתבו בתוך השטר באלחד באליר וכ"ש אם לזה בניסן ולא נכתב עד אליר דכשר שהרי מחל לו שעבוד של חש שעבד: **אמר רב המנונא לא שנו**. דמאוחרים כשרים אלא בשטרי הלוואה כדאמרן לעיל ר' יהודה לטעמיה דלמר אין כותבין שובר **ואלא נפיק מיניה חורבא** ורב המנונא ס"ל אין כותבין שובר כדמתרין לקמן הלכך ליכא למיחש למידי: **אלב בשטרי מקח וממכר אפי' מאוחרים פסולים**. דומנין דמוזין ראובן ארעא לשמעון בניסן על מנת שאם יגיע לדמים יחזירנה לו וכשכתב שטר מקנה כתב בו ראובן מכר שדה לשמעון בתשרי וחזר ראובן ולקח שדהו משמעון בתמזו וכששאל שטר מקנה אמר ליה שמעון אירכס לי ואפילו למ"ד אין כותבין שובר הכא מודה דמה יפסיד שמעון אם לא יפדה ראובן שדהו הלכך אפילו אם יכתוב לו שמעון לראובן שובר שפדה שדהו בתמזו יחזור שמעון ויוציא שטרו הכתוב בתשרי ויאמר אחר שפדית חזרתי ולקחתי ממך והא שטרא: א"ה שטרי הלוואה נמי כו'. כדאמרן לעיל אליבא דר' יוסי דפסיל שטר מאוחר משום הך חורבא: ^[ט]**האידנא כתבינן שטרי מאוחרין וכתבינן תברא**. ולא חיישין לחורבא דנפיק מיניה לר' יוסי לעיל: **אמר ליה בטר דאמר לכו ר' אבא לספריה כו'**. ליכא למיחש מידי דכיון דכתוב בתוך השטר שהוא מאוחר הרי הוא כשטר שכתוב בו זמנו בשבת ועשרה בתשרי דלכשרינא לעיל [ע"א] צין לר' יהודה צין לר' יוסי דכיון דידעינן ביה בשטר שהוא מאוחר לא אתי לידי חורבא ושוצור מוכיח עליו שהוא פרוע והאי דקדים ליה שובר היינו משום דשטר מאוחר כתבוהו כמו שכתבו בתוכו און סהדי איחרנוהו ואפי' ר' יוסי בזה מכשר: א"ל רב אשי לרב כהנא^[ט] **האידנא לא עבדינן הכי**. אלא כתבינן שטר מאוחר וכתבינן תברא ולא כתבינן בתוך השטר איחרנוהו ואפ"ה לא חיישין לחורבא דר' יוסי: **אדכרסון זמנא דשטרא כסונו**. בתוך השוצר פלוני פרע לפלוני חוב פלוני כך וכך של אותו השטר שכתוב בו זמן פלוני ואז לא יוכל לרמות שאפי' כתב את השטר מאוחר הרי השוצר מוכיח עליו דהוא פרוע: ואי לא. אדכרתון זמן הכתוב בשטר כתבו השוצר סתמא שלא יהא כתוב שום זמן בשוצר אלא סכום המעות שהיו כתובין בשטר כותבין בשוצר כדי היכי דכל אימת דנפק השטר שכתבו בו סכום ממון כזה לזרעיה השוצר לא שגא אם השטר קודם לשוצר לא שגא מאוחר הימנו דהא תברא סתמא כתוב. ומעתה לריך המלוה לזירה שלא ילוה עוד ללוה הזה כסכום ממון הכתוב בשוצר דהא תברא מרע ליה ואם הלווה כסכום ממון ההוא הוא ניהו דלפסיד אנפשיה: והאידנא

שביעית: **המוקדמים פסולין**. שכתבוהו באלחד ובתוך השטר הקדימו וכתבו בו באלחד בניסן פסולין דלתי למיטרף לקוחות שלא כדין ואפי' מומן שני לא גובה כדאמרינן באלוה נשך (ב"מ דף עב.) ר' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן גזירה שמא יגבה מומן ראשון אלל מוקדמין בענין זה שנכתב בו באלחד בניסן ובאלחד בניסן כתבוהו ולא לזה עד תשרי דלתא למיטרף לקוחות שלא כדין דמינסן ועד תשרי בזה נחלקו בפרק שנים אוחזין[ג]ז"מ[יג]. רב אשי^[ג] מוקי לה בשטרי הקנאה וא"בי אמר עדיז בתחומיו זמין לו ומיום כתיבת השטר שיעבד נפשיה והלכך כשר: **והמאוחרים כשרין**. שכתבוהו באלחד בניסן וכתבו בתוך השטר באלחד באליר וכ"ש אם לזה בניסן ולא נכתב עד אליר דכשר שהרי מחל לו שעבוד של חש שעבד: **אמר רב המנונא לא שנו**. דמאוחרים כשרים אלא בשטרי הלוואה כדאמרן לעיל ר' יהודה לטעמיה דלמר אין כותבין שובר **ואלא נפיק מיניה חורבא** ורב המנונא ס"ל אין כותבין שובר כדמתרין לקמן הלכך ליכא למיחש למידי: **אלב בשטרי מקח וממכר אפי' מאוחרים פסולים**. דומנין דמוזין ראובן ארעא לשמעון בניסן על מנת שאם יגיע לדמים יחזירנה לו וכשכתב שטר מקנה כתב בו ראובן מכר שדה לשמעון בתשרי וחזר ראובן ולקח שדהו משמעון בתמזו וכששאל שטר מקנה אמר ליה שמעון אירכס לי ואפילו למ"ד אין כותבין שובר הכא מודה דמה יפסיד שמעון אם לא יפדה ראובן שדהו הלכך אפילו אם יכתוב לו שמעון לראובן שובר שפדה שדהו בתמזו יחזור שמעון ויוציא שטרו הכתוב בתשרי ויאמר אחר שפדית חזרתי ולקחתי ממך והא שטרא: א"ה שטרי הלוואה נמי כו'. כדאמרן לעיל אליבא דר' יוסי דפסיל שטר מאוחר משום הך חורבא: ^[ט]**האידנא כתבינן שטרי מאוחרין וכתבינן תברא**. ולא חיישין לחורבא דנפיק מיניה לר' יוסי לעיל: **אמר ליה בטר דאמר לכו ר' אבא לספריה כו'**. ליכא למיחש מידי דכיון דכתוב בתוך השטר שהוא מאוחר הרי הוא כשטר שכתוב בו זמנו בשבת ועשרה בתשרי דלכשרינא לעיל [ע"א] צין לר' יהודה צין לר' יוסי דכיון דידעינן ביה בשטר שהוא מאוחר לא אתי לידי חורבא ושוצור מוכיח עליו שהוא פרוע והאי דקדים ליה שובר היינו משום דשטר מאוחר כתבוהו כמו שכתבו בתוכו און סהדי איחרנוהו ואפי' ר' יוסי בזה מכשר: א"ל רב אשי לרב כהנא^[ט] **האידנא לא עבדינן הכי**. אלא כתבינן שטר מאוחר וכתבינן תברא ולא כתבינן בתוך השטר איחרנוהו ואפ"ה לא חיישין לחורבא דר' יוסי: **אדכרסון זמנא דשטרא כסונו**. בתוך השוצר פלוני פרע לפלוני חוב פלוני כך וכך של אותו השטר שכתוב בו זמן פלוני ואז לא יוכל לרמות שאפי' כתב את השטר מאוחר הרי השוצר מוכיח עליו דהוא פרוע: ואי לא. אדכרתון זמן הכתוב בשטר כתבו השוצר סתמא שלא יהא כתוב שום זמן בשוצר אלא סכום המעות שהיו כתובין בשטר כותבין בשוצר כדי היכי דכל אימת דנפק השטר שכתבו בו סכום ממון כזה לזרעיה השוצר לא שגא אם השטר קודם לשוצר לא שגא מאוחר הימנו דהא תברא סתמא כתוב. ומעתה לריך המלוה לזירה שלא ילוה עוד ללוה הזה כסכום ממון הכתוב בשוצר דהא תברא מרע ליה ואם הלווה כסכום ממון ההוא הוא ניהו דלפסיד אנפשיה: והאידנא

אבא הא תקנתא דאמר לספרא כי כתביתו שטרא מאוחר כתבי הכי וכו' דכיון דכתיב ביה דלא בזמנא איכתב אלא מאוחר ההו להכי לא מצי גבי ביה זימנא אחרימי דאמינן שמא זמנו נכתב אחר הפרעון הלכך כותבין שובר דליכא למיחש מידי: אי ידעיתו זימניה דההיא שטרא כתבו. בתברא שטר פלוני זמנו בכך וכך נפרע ואי לא ידעיתו זמן השטר כתבו לתברא בלא זמן סתם דכל אימת דמפיק הא שטרא בתר הכי והאי מפיק ליה לתברא מרע לשטרא דכיון דאין בו זמן י"ל אחר זמן של שטר זה פרע לך ז':

מסורת הש"ס

^[א] [שבת עט.], ^[ב] [ע"ז נג: חולין סח:] ועי' ערוך ערך עפר א', ^[ג] [נמוכות טו: וע"ז, ^[ד] [ע"י מוס' כמנחות טו: ד"ה כותבין], ^[ה] [ב"מ ח. עב. פנהדין לב' ר"ה ג. ח. שביעית פ"י מ"ה לעיל קנו: ו] רש"י דלא עבדינן הכי דכתבינן שטרי מאוחרין וכתבי תברא בתר, ^[ז] [ז"ל רב אסי. רש"י, ^[ח] רש"י שוכין,

תורה אור השלם

¹ עשירי ב'רשים יקושול ועבד לזה לאיש מלוה: משיל כב ז

הגהות הב"ח

^(א) גב' ולא היה אלא אפילו: ^(ב) שם ארעא נסמן וכתב שיה שטרא בתשרי: ^(ג) שם וא"ל שטרא הוא דיופת כל"ל ויתבה הני נמחק: ^(ד) שם ר' יימיה מדיפתי לרב כהנא והא האדינא דלא קא עבדינן הכי דכתבינן שטרי מאוחרין וכתבינן תברא אמר ליה בתר דלמר להו רב ספרא לספריה כי כתביתו הני תברי אל אדכרתון זימנא: ^(ו) רשב"ם ד"ה לטעמיה וכו' מאוחר פסול הוא כו' דירכיל המלוה להוציא אחר כך כל"ל ומינות ואמר ליה אירכס לי וה"ה בלא אירכס היכא דפרע חצי חובו וכתבו שוצר ללוה נמחק סמלן ושיך לקמן קודם ד"ה קסבר רב המנונא: ^(ז) ד"ה הוא הכי דלמא: ^(ח) ד"ה א"ל וכו' לרב כהנא והא האידנא: ^(ט) תוס' ד"ה מתקיף לה אביי וכו' נראה לר"י דקבלה מרצא והא כל"ל ומינת וכן נמחק:

מוסף תוספות

א. כלומר מחכא לא תרוק, שגם רבא דאית ליה כותבין שובר דחזי התם במקום שאין כותבין כתובה. מוס' ב"מ ז':